

Mechelen, stad zonder kinderarmoede

Kinderarmoedeplan Mechelen 2020-2025

Inhoud

Naar een stad zonder kinderarmoede.....	4
Kinderarmoede in Mechelen vandaag.....	5
10 werven om kinderarmoede aan te pakken	8
Werf 1. We pakken kinderarmoede vroeger aan.....	8
Actie 1. We bouwen een doorgedreven samenwerking uit met de Mechelse huisartsen, gynaecologen, vroedvrouwen en de materniteit.....	8
Actie 2. Via Huis van het Kind detecteren we kwetsbare gezinnen in de pré- en perinatale fase en werken we een ondersteuning op maat uit	8
Actie 3. We voeren met ‘Open Blikken’ een armoedesensitief schoolbeleid en aangepaste schoolpraktijk en leerplan	9
Werf 2. Handen vrij van onze hulpverleners.....	9
Actie 4. We hervormen het kader van hulp gelden van de Sociale Dienst.....	10
Werf 3. Eén gezin, één plan: hulpverlening is nabij, aanwezig en toegankelijk.....	11
Actie 5. We versterken het ID-team en het GO-team.....	11
Actie 6. Binnen de ontwikkeling van het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) wordt de reikwijdte van de eerste lijn hulpverlening sterker en doeltreffend.....	11
Actie 7. Integrale buurtontwikkeling zorgt met buurtteams.....	12
Actie 8. Het Huis van het Kind werkt resoluut buurtgericht.....	12
Actie 9. Via de scholen werken we aan toeleiding naar welzijnspartners	13
Actie 10. We zetten verder in op het project Schoolstart in het basisonderwijs	13
Werf 4: Meer ouders aan het werk.....	13
Actie 11. We versterken de toeleiding van Art. 60’ers naar de private arbeidsmarkt	13
Actie 12. We maken samen met werkgevers het Mechels “Onvoorwaardelijk Werk” platform.....	14
Actie 13. We versterken specifiek de toeleiding van jongvolwassenen naar werk.....	14
Actie 14. We pakken discriminatie op de arbeidsmarkt aan	14
Werf 5. Elk gezin een menswaardig inkomen	15
Actie 15. We pakken schulden bij gezinnen sneller en gericht aan	15
Werf 6. Opleiding en schoolkansen voor ouders én kinderen	15
Actie 16. We zetten 38Volt verder en ondersteunen de Mechelse kinderopvang.....	15
Werf 7. Geen zorgen om een woning	16
Actie 17. We werken toe naar een aansluitende aanpak van thuisloosheid	16

Actie 18. We creëren een spoedprocedure voor herhuisvesting van kwetsbare gezinnen.	16
Actie 19. Via Housing First zorgen we voor een extra aanbod aan doorstroomwoningen.	16
Actie 20. We realiseren bijkomende sociale woningen via Woonpunt en het Sociaal Verhuurkantoor	17
Actie 21. We zetten volop in op kwaliteitsvol wonen.....	17
Actie 22. We pakken discriminatie op de private huurmarkt aan.	17
Werk 8. Een gezonde geest in een gezond lichaam.....	17
Actie 23. We geven toegang tot gezonde en verse voeding aan gezinnen in armoede.....	17
Actie 24. We maken gezondheidszorg toegankelijker	18
Actie 25. We creëren een sterk samenwerkingsverband rond geestelijke gezondheidszorg.....	18
Werk 9: Kinderen doen spelen en leren.....	18
Actie 26. Taalvaardigheids-onderwijs – Aandacht voor taalontwikkeling.....	18
Actie 27. We creëren een speel- en leeswerking voor zwangere ouders.....	18
Actie 28. We versterken de vrijetijds- en cultuurparticipatie van kwetsbare gezinnen.....	19
Werk 10. Kinderarmoede bestrijden in samenwerking en dialoog.....	19
Actie 29. We zetten het participatieproces “Samen tegen Armoede” verder.....	19
Actie 30. Er komt een vernieuwend subsidiekader welzijn en kansarmoede.....	20
Actie 31. We bouwen steunrelaties met kwetsbare gezinnen verder uit.....	21
Actie 32. We werken aan partnerschap met ouders en met bijzondere aandacht voor warme overgangen	21
Actie 33. We hervormen het KAN naar KAN+.....	22
Actie 34. We laten het kinderarmoedeplan monitoren door externe experts.....	23
Bijlage 1. De definitie van armoede	24
Bijlage 2. De indicator van deprivatie bij kinderen.....	25

Naar een stad zonder kinderarmoede

Mechelen is een welvarende stad, maar ook bij ons vallen er nog altijd mensen uit de boot. Armoedebestrijding is daarom al verschillende jaren een topprioriteit van het stadsbestuur. De ambitie voor de komende jaren rijkt echter verder en legt een zeer bewuste focus op gezinnen met kinderen. We willen een stad zonder kinderarmoede en tegen het einde van de legislatuur de kinderarmoede al minstens gehalveerd hebben.

Kinderarmoede bestrijden is een krachtige sociale hefboom die hele gezinssituaties in beeld brengt en die het ruimere armoedebeleid zal beïnvloeden. Tegelijk zijn we er ons als stad van bewust dat belangrijke hefbomen om (kinder)armoede te bestrijden niet op het lokale niveau, maar op het Vlaams (cf. kinderbijslag, sociale huisvesting) en Federaal (cf. uitkeringen) niveau liggen. We zullen dus buiten de geijkte paden moeten treden.

Kinderarmoede aanpakken zal van iedereen inspanningen vragen. We zullen onze eigen werking in vraag moeten stellen. We zullen intensief moeten samenwerken met hulpverleners, scholen, zorgverleners, armoedeorganisaties en experts om het probleem aan de basis aan te pakken, om de systeemfouten eruit te halen. We gaan ook met minder voor de hand liggende partners nodig hebben: werkgeversorganisaties, buurtverenigingen, oudercomités, artsenverenigingen, jeugdbewegingen, vrijwilligers enzovoort. Dit speerpunt vraagt om ieders energie, om een gedeelde verantwoordelijkheid.

Uitgangspunt, doel en visie zijn uiteindelijk simpel: kinderarmoede is een onrecht. Een absoluut en universeel onrecht. En het feit dat er in een regio als Vlaanderen, in een land als België en in een unie als Europa nog steeds zoveel kinderarmoede is, is onaanvaardbaar. Geen enkel kind mag in armoede opgroeien. We zetten de komende jaren Mechelen op de kaart als een volwaardige kinderstad. Als een warme, sociale en menselijke stad. Om dit te bereiken zal er in heel verschillende beleidsdomeinen aandacht moeten zijn voor kinderarmoede en zal er stadsbreed binnen beleidskeuzes steeds aandacht moeten zijn in welke mate deze keuzes gezinnen en kinderen in armoede helpen of net niet.

Het voorliggend plan is het resultaat van de leerwinsten uit wat de stad de voorbije jaren in gang heeft gezet, zoals het GO-team. Het is ook het resultaat van een intensieve participatieronde het voorbije jaar onder de noemer “Samen tegen Armoede”. Uiteraard presenteren we hier geen toverformules en zal ook dit plan een levend plan moeten zijn waarbij we kritisch blijven over de ingeslagen weg en indien nodig andere oplossingen uitwerken, testen en opnieuw evalueren.

Concreet presenteren we 10 werven om kinderarmoede aan te pakken. Voor elke werf tekenen we één of meerdere acties uit die onmiddellijk het verschil moeten maken. De 10 werven en 34 acties zijn:

1. We pakken kinderarmoede vroeger aan
2. Handen vrij van onze hulpverleners
3. Eén gezin, één plan: hulpverlening is nabij, aanwezig en toegankelijk
4. Meer ouders aan het werk
5. Elk gezin een menswaardig inkomen
6. Opleiding en schoolkansen voor ouders én kinderen
7. Geen zorgen om een woning
8. Een gezonde geest in een gezond lichaam
9. Kinderen doen spelen en leren
10. Kinderarmoede bestrijden in samenwerking en dialoog

Kinderarmoede in Mechelen vandaag

Als we over kinderarmoede spreken, wat is dan de exacte uitdaging voor onze stad? Tot op heden is de kinderarmoede-index van Kind en Gezin de enige maatstaf die een volledig en compleet beeld geeft van het aantal gezinnen met een armoederisico.¹ De index meet of een kind in armoede wordt *geboren*² en zet dit aantal kinderen geboren in armoede (0 tot 3 jaar) af tegenover het totale aantal pasgeborenen. De regioteamleden van Kind en Gezin leveren de basiscijfers voor de kansarmoede-index. Zij toetsen de gezinssituatie van iedere pasgeborene tijdens het huisbezoek een paar weken na de geboorte. Ze toetsen zes criteria: het beschikbare maandinkomen, opleidingsniveau van de ouders, arbeidssituatie van de ouders, stimulatie niveau in het gezin, huisvesting en gezondheid. Per criterium is er een ondergrens bepaald. Wanneer de leefomstandigheden van een gezin bij drie of meer van deze zes criteria zich op of onder de ondergrens bevinden, dan wordt het gezin als levend in kansarmoede beschouwd. Wanneer een gezin aan twee of minder criteria beantwoordt, dan wordt het gezin niet als levend in kansarmoede beschouwd.

---

¹ We verwijzen hier ook naar de bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting over de definitie van armoede en de zienswijze die we bij het opstellen van deze nota als basis hebben genomen.

² Een kind wiens gezin op het moment van geboorte niet in armoede leefde, maar wel in armoede belandde toen het bijvoorbeeld drie jaar werd, zit hier dus niet in vervat.

Als we de kansarmoede-index samen nemen met het totale aantal geboortes (bron: Stadsmonitor), dan kunnen we berekenen om hoeveel kinderen het werkelijk gaat die jaarlijks in armoede worden geboren.

	Kansarmoede-index	Totaal aantal geboortes	Geboren in armoede (absoluut)
2014	11,54%	1141	131
2015	11,80%	1121	132
2016	12,45%	1177	147
2017	13,85%	1070	148
2018	14,3%	1146	164

We schatten voor de komende jaren het aantal kinderen op minstens 150-170 per jaar, eerder hoger gezien de Mechelse bevolkingsaan groei. In Mechelen stad ligt de kansarmoede-index hoger (15,7%) en in sommige dorpen – met name Muizen – is er een stijging.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal criteria waar kinderen in kansarmoede onvoldoende op score. Het merendeel van de gezinnen scoort onvoldoende op drie criteria. Er zijn echter ook gezinnen met een onvoldoende op vier en meer criteria. Gezinnen waar de problematiek dus zeer complex wordt.

	2017	2018
2 criteria	6,6%	5,9%
3 criteria	59,1%	60,0%
4 criteria	19,7%	22,4%
5 criteria	10,4%	7,3%
6 criteria	4,2%	4,3%

Het aandeel van kinderen in kansarmoede met onvoldoende op de verschillende criteria, is als volgt verdeeld. De top drie van criteria situeert zich rond inkomen, arbeidssituatie en opleiding.

Criterium	2017	2018
Inkomen	89,4%	88,2%
Arbeidssituatie	77,5%	78,6%
Opleidingsniveau	80,9%	78,4%
Huisvesting	49,4%	51,2%
Gezondheid	24,6%	25,1%
Stimulatie niveau	24,8%	22,7%

Het zit hem dus vooral in de combinatie van inkomen, opleiding en arbeidssituatie, al is de rest uiteraard ook zeer belangrijk. Ergens is dit ook wel hoopvol: slechts een kleine minderheid scoort op alle zes criteria. Dit zijn vermoedelijk gezinnen met zware meervoudige problemen. De grote meerderheid kampt 'slechts' met drie criteria, zeggen we ietwat voorzichtig.

De zes criteria van Kind en Gezin zijn dus een goede aanduiding om actie te ondernemen:

1. Beschikbaar maandinkomen: onregelmatig maandinkomen, beschikbaar inkomen (min schulden) lager dan bedrag leefloon (= 1.254,82 euro per maand) of werkloosheidsuitkering of leefloon. Geen onderscheid naar het aantal kinderen ten laste en geen rekening gehouden met de kinderbijslag.
2. Arbeidssituatie van de ouders: ouders in een preciaire tewerkstelling (interim, zwart werk,...), beide ouders zijn werkloos of ze zijn werkzaam in een beschutte werkplaats.
3. Opleidingsniveau van de ouders: alleenstaande ouder of minstens een van beide ouders heeft geen diploma hoger secundair onderwijs, volgde enkel buitengewoon onderwijs of is analfabeet.
4. Huisvesting: gezin leeft in een verkrotte, ongezonde en/of onveilige woning, de woning is te klein en/of beschikt over onvoldoende nutsvoorzieningen thuis en in de omgeving, het gezin is dakloos of thuisloos.
5. Gezondheid: Een van de gezinsleden (ouder, kind, ander inwonend gezinslid) heeft een zwakke gezondheid, een gebrek aan kennis en deelname aan de gezondheidszorg, chronische ziektes en/of handicaps in het gezin, ervaren drempels in de toegang tot de gezondheidszorg.
6. Stimulatie niveau van de kinderen: worden de kinderen op een goede manier gestimuleerd? Inschatting op basis van observatie en bespreking met de ouders. Nemen de andere kinderen op regelmatige basis deel aan het kleuteronderwijs, zijn er moeilijkheden in de verzorging van de kinderen.

Het voordeel is dat we de focus scherp kunnen stellen om strategisch in te zetten op het halveren van de Mechelse kinderarmoede-index. Hoe halen we op een aantal jaren resultaat zodat pasgeboren en nog te geboren kinderen (en daarbij hun grotere zussen en broers als die er zijn) een beter toekomstperspectief hebben? We moeten ervoor zorgen dat bij een gezin waar er bijvoorbeeld drie criteria vervuld zijn, er in de toekomst nog maar één of twee vervuld zijn.

Daadkrachtig beleid ontwikkelen op deze zes criteria is niet evident. Je behaalt bijvoorbeeld geen diploma op een paar weken en wie ernstig ziek is, gaat ook niet op korte termijn beter worden. Andere criteria zouden we sneller moeten kunnen verhelpen: het hebben van een vaste job, een regelmatig beschikbaar inkomen boven het leefloonbedrag, het wonen in een kwaliteitsvolle woning, een goed stimulatie niveau voor de kinderen. Maar ook hier zullen we botsen op onze limieten.

Het komt er dus op aan om de instrumenten die we vandaag hebben te versterken en te vernieuwen terwijl we de focus leggen op de zes criteria van Kind en Gezin. Samengevat willen we inzetten op een menswaardig inkomen, een vaste job, kansen op een opleiding, kwaliteitsvolle huisvesting, een goede gezondheid en een stimulerend klimaat voor de kinderen door meer autonomie te geven aan hulpverleners, sneller en adequater armoede te detecteren, door hulpverlening op maat te voorzien die nabij, toegankelijk en aanwezig is, en door te werken aan dialoog en participatie met de doelgroep en het ruimere werkveld.

10 werven om kinderarmoede aan te pakken

Werk 1. We pakken kinderarmoede vroeger aan

Hoe vroeger we inzetten op kwetsbare gezinnen, zelfs al van voor de geboorte, hoe preventiever we te werk gaan voor het latere leven van een kind. We moeten kinderarmoede dus zo snel mogelijk detecteren.

Actie 1. We bouwen een doorgedreven samenwerking uit met de Mechelse huisartsen, gynaecologen, vroedvrouwen en de materniteit.

Er komt een vanzelfsprekende communicatiestroom naar hulpverlening, zodat al enkele maanden voor de geboorte onze alarmbel afgaat dat er een kinderarmoederisico is. Zeker de toeleiding vanuit huisartsen en materniteit moet zo naadloos mogelijk wat niet makkelijk is gezien de hoge werkdruk daar. Dit vraagt om dialoog en ons engagement om hen te bieden wat ze nodig hebben om hun engagement op te nemen.

Actie 2. Via Huis van het Kind detecteren we kwetsbare gezinnen in de pré- en perinatale fase en werken we een ondersteuning op maat uit

Voor Huis van het Kind krijgt het ondersteunen van aanstaande gezinnen in kwetsbare situaties voorrang in de strijd tegen kinderarmoede. Kinderen die geboren worden in een gezin in armoede lopende heel bepalende ontwikkelingskansen mis van bij de geboorte.

Via het pré- en perinataal netwerk Huis van het Kind is er al enkele jaren meer samenwerking om deze aanstaande gezinnen zo vroeg mogelijk te vinden. AZ Sint-Maarten is recent gestart met een vroedvrouwconsult op 16 weken. Tijdens dit consult wordt op kwetsbaarheid gescreend. Zo komen nu aantal gezinnen in beeld die we extra kunnen ondersteunen. In 2019 is er een werkgroep opgericht die specifieke acties rond heel vroege hulp en ondersteuning voorbereidt zoals casuoverleg kwetsbare zwangeren, oudergroepen...

Huis van het Kind zet hier vanaf 2020 volop op in en zoekt naar de mogelijkheid om bestaande programma's/ ondersteuningsvormen voor deze doelgroep op te starten en uit te bouwen in Mechelen. Dit samen met partners vanuit verschillende hoeken en kennis zodat gezinnen op maat en integraal ondersteund kunnen worden.

We onderzoeken ook goede bestaande initiatieven om deze te vertalen naar Mechelen of om nauw mee samen te werken:

- Oudergroepen (gebaseerd op bv. Centering pregnancy)
- Buddy aan de wieg - vrijwilligers
- Parelcoaching
- Goede doorverwijzing naar GO-team, Amber,...indien nodig

Huis van het Kind gaat zo een volwaardig pré- en perinataal netwerk vormen en organiseren, een mogelijk aanbod in Mechelen uitbouwen én deels in de praktijk aan de slag gaan met aanstaande gezinnen.

Actie 3. We voeren met 'Open Blikken' een armoedesensitief schoolbeleid en aangepaste schoolpraktijk en leerplan

Met 'Open Blikken' komen er vanaf 2020 gratis leermomenten voor onderwijspartners met onder andere aandacht voor signalen van kansarmoede, armoedesensitief communiceren en wat te doen bij verontrusting. Dit groeit tot het vanaf september 2020 een volwaardige traject is waarbij de stad met onderwijs- en welzijnspartners dit project uitvoert.

Werk 2. Handen vrij van onze hulpverleners

We maken de handen vrij maken van onze hulpverleners. Er is ten goede al veel gewerkt aan de organisatiestructuur van de sociale dienst van het Sociaal Huis, maar we verwachten nog steeds veel te veel papierwerk van onze maatschappelijk assistenten. Daar moeten we verder en radicaler in snoeien: minder focus op bureaucratie, meer focus op resultaten boeken. Mechelen heeft al bewezen dit te kunnen op vlak van kinderarmoede. De Go-team-aanpak toont hierin de weg.

Actie 4. We hervormen het kader van hulp gelden van de Sociale Dienst.

Zo bieden we snellere en gepaste hulpverlening, getoetst aan de 17 deprivatiecriteria³ waarmee mensen en kinderen in armoede te maken hebben. De hulpverleners, en evengoed de brugfiguren die vindplaatsgericht werken, krijgen een grote autonomie om in te zetten op een menswaardig leven voor een kind en gezin in armoede. We komen met andere woorden tot een lijst van thematische hulp gelden in functie van handelen en autonomie van de maatschappelijk werker. Het is geen automatische toekenning van hulp geld maar wel een belangrijke hefboom voor zowel de maatschappelijk werker en voor de ouder in armoede binnen een hulpverleningsproces.

Menswaardig leven gaat heel breed: kunnen deelnemen aan de samenleving, een gezin zijn waar je je goed in voelt, kwaliteitsvolle huisvesting, psychisch welbevinden,... het maakt er allemaal deel van uit.

Basisprincipes zijn dan:

- De hulpverlener concentreert zich op wat werkelijk noodzakelijk is voor een menswaardig leven.
- Hij/ zij ziet alles binnen een samenhang van begeleiding en een traject uit armoede, niet één van automatische rechtentoekening zonder meer.
- Hij/ zij wil het verschil maken en geen honderden pagina's aan verslag schrijven of Excel sheets invullen. De bureaucratie moet minimaal zijn en nut hebben in het belang van het traject.
- Hij/ zij krijgt veel meer ruimte en zelfstandigheid om snel te verhelpen wat niet oké is, samen met het gezin. Tijd wordt vollediger benut om echt met mensen op pad gaan en dingen doen. Niet meer schrijven dat een winterjas nodig is, maar zorgen dat er een winterjas is.

Als een kind in armoede centraal staat, dan moeten de mensen die voor dat kind en gezin werken ook centraal staan als het gaat om beleidswerk. Relevante netwerkers moeten werk maken van partnerschap en goede afspraken binnen sectoren als werk en opleiding, gezondheid, huisvesting, gezinsondersteuning, onderwijs... en een soepele aanpak om essentiële en broodnodige basiszaken aan te pakken en om hoge kosten te drukken. Zo kunnen hulpverleners en brugfiguren snel helpen op alle terreinen.

---

³ Zie bijlage 2 voor een gedetailleerd overzicht van de 17 deprivatiecriteria.

Werk 3. Eén gezin, één plan: hulpverlening is nabij, aanwezig en toegankelijk

Nabijheid is een kracht voor het lokale niveau. Het is de plek waar mensen wonen, de plek waar mensen hun leven leiden of soms ondergaan, de plek waar mensen het sterkst op betrokken zijn. Om gezinnen in armoede te helpen, te ondersteunen, te brengen naar meer stabiliteit en tot hun rechten, versterken we onze actieve aanwezigheid in de kwetsbare buurten. We doen dit door duidelijke gerichte acties en door het thema kinderarmoede op stip te zetten binnen de ontwikkelingen op vlak van lokaal sociaal beleid.

Actie 5. We versterken het ID-team en het GO-team

Willen we echt impact dan is het versterken van ons ID-team en GO-team zowel inhoudelijk als wat mankracht betreft cruciaal. Vanuit nabijheid creëren we hele korte lijnen naar advies en hulp om op terug te vallen.

Sociaal Huis kent al jaren het ID-team (Informatie- en doorverwijsteam) wat de invulling is van de verplichte invulling is door Vlaanderen van de informatie- vraagverheldering- en doorverwijfsfunctie van het Sociaal Huis. Het ID-team gaat in Mechelen verder dan de minimaal gevraagde invulling door Vlaanderen. Het ID-team gaat ook over tot rechtenverkenning, tot advies, tot ondersteuning en begeleiding. Het ID-team is heel laagdrempelig en ruim toegankelijk en heeft een ruim netwerk waaronder de partners binnen het Sociaal Huis. Het is sinds jaren de ware sociale loods binnen het Mechelse welzijnsveld. We richten ons met het ID-team nog sterker op detectie en plaatsen het team dichtbij de gynaecologen en gynaecologische afdeling van AZ Sint-Maarten.

Waar het ID-team zich richt op de gezinnen die niet voldoen aan drie tot vier criteria van Kind & Gezin, richten we ons met het GO-team op gezinnen met een multiproblematiek. Wanneer gezinnen op vijf/zes criteria onvoldoende scores, betekent dat er intensieve en integrale begeleiding nodig is. De methodiek van het GO-team heeft bewezen impact te hebben. Die lijn trekken we dus verder. Zowel ID- als GO-team zal nog sterker geprofileerd worden en versterkt worden in functie van outreach-partners als korte lijn naar en binnen het hele kluwen van welzijn en hulp.

Actie 6. Binnen de ontwikkeling van het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) wordt de reikwijdte van de eerste lijn hulpverlening sterker en doeltreffend

Zowel mensen in armoede als ouders in armoede als de basiswerkers, de mensen op het terrein, worden betrokken in de ontwikkeling van het GBO. De basispartners Sociaal Huis, CAW en de Diensten Maatschappelijk Werk van de Mutualiteiten verhogen hun toegankelijkheid binnen één onthaalconcept dat bovendien kwetsbare Mechelaars en dus ook gezinnen in armoede actief opzoekt en de hand reikt. Van daaruit werkt GBO toe naar:

- Een brede en herkenbare toegang tot hulp bieden, GBO is de brug en loods naar hulp en rechten
- Het tegengaan van onderbescherming
- Proactief en vindplaatsgericht werken
- Samenwerken met andere eerstelijnswerkers en basiswerkers

Actie 7. Integrale buurtontwikkeling zorgt met buurtteams

Mechelen kent aandachtsbuurten, buurten waar kwetsbaarheid om allerlei redenen hoger ligt. Binnen deze buurten trekken we de logica door van individuele hulp op maat. Elke buurt heeft zijn eigenheid en identiteit. In buurten werken er allerhande mensen binnen die buurt: zorgcoaches, straathoekwerkers, speelplein- en kinderwerkers, preventiewerkers, buurtwerkers, projectwerkers, brugfiguren... het is een lange lijst. In de ene buurt zijn er vele mensen actief, in de andere is het opmerkelijk minder. Het is nu kwestie van die mensen op het veld beter te coördineren en te ondersteunen rond hun rol bij outreach. Dit vanuit dezelfde filosofie van individueel maatwerk met gezinnen en mensen in armoede. Een buurt is ook maatwerk, vraagt om een aanpak op maat, leert van andere buurten.

Het komen tot een individuele coördinatie vanuit integrale buurtontwikkeling, vraagt het volgende:

- Een goede buurtanalyse – geen zware demografische en sociologische onderneming maar vanuit nuttige cijfers, vanuit ervaringen en inzichten van wie de buurt kent, vanuit de buurtbewoners, vanuit de buurtgemeenschap zelf.
- Een duidelijk zicht op de specifieke noden en wensen van die buurt.
- Het beter afstemmen van ieders rol of het versterken van aanwezigheid in een buurt.
- Het komen tot een éénheid tussen wie actief is in de buurt vanuit een outreachende rol en die rol kent vele gedaanten zolang hij zijn doel dient. Die éénheid creëert uiteindelijk een identiteit en gevoel van een buurtteam/ buurtzorgteam.
- En korte lijnen. Korte lijnen om snel te kunnen verwijzen naar wie hulp bieden kan.

Binnen die buurten wordt er parallel werk gemaakt om het samenleven en de dienstverlening in de buurt beter, veiliger en warmer te maken.

Actie 8. Het Huis van het Kind werkt resoluut buurtgericht

Heel wat gezinnen vinden de weg naar het Huis van het Kind in het Sociaal Huis. Maar die dienstverlening is jammer genoeg niet even toegankelijk voor iedereen, vooral de kwetsbare gezinnen. Daarom brengen we het Huis van het Kind naar deze gezinnen. We creëren met andere woorden een mobiel Huis van het Kind in elke wijk. We zetten in op een outreachende werking én wijk-/ buurtgerichte activiteiten dicht bij die gezinnen, samen met partners. We bieden ondersteuning op plaatsen waar de ouders zijn en komen, worden een vertrouwd

gezicht in de buurt/wijk en maken mensen op die manier wegwijs in het ruimere aanbod van sociale dienstverlening.

Hoe het Huis van het Kind per wijk/buurt vorm krijgt, is sterk afhankelijk van de behoeften in de buurt/wijk én welk aanbod er reeds aanwezig is. In sommige kwetsbare buurten onderzoeken we de mogelijkheid van een fysiek Huis van het Kind met het hele aanbod.

Actie 9. Via de scholen werken we aan toeleiding naar welzijnspartners

Als we verwachten dat scholen kunnen toeleiden is het belangrijk dat we hen ook ondersteunen in deze taak. We zien daarvoor volgende sporen:

- De signalenkaart biedt een handige tool om signalen van armoede beter waar te nemen en er vervolgens ook gericht iets mee te doen. De kaart is een kijkwijzer, vergezeld van een bundel met concrete tips en aanknopingspunten. De kaart wordt ter beschikking gesteld van scholen die ook een bijhorend vormingstraject volgen dat sterk inzet op armoedesensitiviteit. Het geheel wordt momenteel uitgetest i.s.m. een paar Mechelse scholen. Nadien zal er uitgerold worden.
- Welzijnswandelingen voor onderwijspartners: om scholen te laten kennismaken met het welzijnslandschap en hen “life” met elkaar in contact te brengen.

Actie 10. We zetten verder in op het project Schoolstart in het basisonderwijs

Schoolstart werkt met maatschappelijk kwetsbare gezinnen in bepaalde wijken nog voor ze naar school gaan. Rond schoolkeuze, wederzijdse verwachtingen en hun rol als ouder van een schoolgaand kind. Van daaruit komt de brug naar buurtscholen om nog voor het kind naar school gaat een relatie tussen ouder en school te vergemakkelijken.

Werk 4: Meer ouders aan het werk

Werk 4 is nauw verweven met het speerpunt ondernemen waarin het luik werk en activering uiteraard ook een prominente plaats heeft. Die verwevenheid is niet toevallig: want als we één ding met zekerheid weten, is dat werken *werkt*. Het zorgt ervoor dat je een voorbeeld kunt zijn voor je kinderen, het geeft mensen trots. Het is een essentiële factor in de strijd tegen armoede. Althans, wanneer het gaat over een menswaardige job waar mensen effectief trots uit kunnen halen. Voor het plan Kinderarmoede focussen we op vier specifieke acties.

Actie 11. We versterken de toeleiding van Art. 60'ers naar de private arbeidsmarkt

Tewerkstelling in artikel 60 is een ideale manier om mensen aan het werk te krijgen wanneer dit door zelf te solliciteren niet lukt. We moeten deze kans aangrijpen om hen dan op korte

termijn maximaal klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Cruciaal is dat we toeleiden naar functies die zo dicht mogelijk staan bij een 'echte job'. Op die manier vergroten we de kans op effectieve doorstroming. We gaan daarom mensen zoveel mogelijk tewerkstellen bij private ondernemingen (KMO's). Dit biedt tal van voordelen:

- De leerwerknemers komen terecht in een werkomgeving op basis van hun persoonlijke interesse en capaciteiten. Opleiding en traject sluiten dus ook nauwer aan bij de persoonlijke interesse, wat de intrinsieke motivatie van de leerwerknemer verhoogt.
- In een 'echte' werkomgeving is er potentieel een grotere diversiteit aan statuten, arbeidstrajecten,... maar ook aan culturen en achtergronden. Die grote diversiteit is een sterkte en versterkt wederzijds begrip.

Actie 12. We maken samen met werkgevers het Mechels "Onvoorwaardelijk Werk" platform

We maken een systeem om mensen op zeer korte termijn een vaste job te geven. Inspiratie hiervoor halen we bij Greyston Bakery uit New York die al 35 jaar de methodiek van Open Hiring gebruikt. Hun aanwervingsprocedure komt erop neer dat ze, als ze een arbeidsplaats beschikbaar hebben, mensen aanwerven zonder vragen te stellen. Iedereen die bij hen wilt werken, kan zich kandidaat stellen voor de verschillende functies en als een functie vrijkomt, krijgt de eerstvolgende persoon die aan de beurt is de job. Dit leidt er toe dat mensen die nergens anders een kans krijgen, hier wel aan de slag gaan. Er gaat ook veel moeite en aandacht naar opleiding en begeleiding. Dit model is succesvol en ergens is dat ook logisch: hun medewerkers zijn zeer loyaal aan het bedrijf, dat voor velen een kantelpunt in hun leven betekende.

We vertalen dit model naar de Mechelse context en passen dit toe in samenwerking met enkele Mechelse werkgevers. Als stad verzorgen we de coördinatie en nemen we flankerende zaken op zoals kinderopvang en mobiliteit.

Actie 13. We versterken specifiek de toeleiding van jongvolwassenen naar werk

Helemaal in de geest om in ons actieplan sneller, preventiever en dus vroeger aan de slag gaan om kinderarmoede te voorkomen, zetten we voor de toeleiding naar werk extra in op het segment van 18-25 jarigen. Deze doelgroep bevindt zich op een kantelpunt in het leven. Als we er voor kunnen zorgen dat zij werk hebben, dan is de kans groot dat we vermijden dat deze potentiële jonge ouders en hun kinderen in armoede belanden.

Actie 14. We pakken discriminatie op de arbeidsmarkt aan

Na het onderzoek en de acties rond discriminatie op de private huurmarkt (zie verder), richten we onze pijlen op de arbeidsmarkt. We voeren ook praktijktesten in op de arbeidsmarkt onder wetenschappelijke begeleiding en professionele ondersteuning.

Werk 5. Elk gezin een menswaardig inkomen

Toeleiding naar een (vaste) job is de beste garantie op een structureel en menswaardig inkomen. Als we het Werk 4 'Meer ouders aan het werk' afgedekt krijgen, dan zal dit vaak ook deze werf in orde brengen. Enige uitzondering vormen gezinnen met veel schulden. Nu stappen mensen nog vaak pas in collectieve schuldbemiddeling als de schulden al totaal boven hun hoofd zijn gegroeid.

Actie 15. We pakken schulden bij gezinnen sneller en gericht aan

Ook al hebben gezinnen een structureel inkomen, de last van schulden kan zeer ontwrichtend werken. Een bijkomende focus op schuldbemiddeling is daarom absoluut nodig. We moeten nog preventiever te werk gaan, de signaalfunctie van het Lokaal Adviescomité (LAC) sterker uitbouwen, een sterke samenwerking met schuldbemiddelaars onderhouden en zelf als stad het goede voorbeeld geven als ethisch schuldinner.

Werk 6. Opleiding en schoolkansen voor ouders én kinderen

Actie 16. We zetten 38Volt verder en ondersteunen de Mechelse kinderopvang

Sinds 2016 loopt 38Volt, de laagdrempelige en participatieve kinderopvang die middel is om kwetsbare ouders toe te leiden naar een duurzame job. Binnen 38Volt wordt gewerkt aan het versterken van verantwoordelijkheid en activering door de unieke combinatie van (soepele en sporadische) kwalitatieve kinderopvang, actieve ouderbetrokkenheid en een pad (via opleiding) naar tewerkstelling. 38Volt is een weerhouden Europees PACE project (Providing Access to Childcare and Employment). Europees onderzoek wees uit dat enerzijds het gebrek aan beschikbare en betaalbare kinderopvang vaak een obstakel is in de zoektocht naar werk, het volgen van opleiding en anderzijds dat kwalitatieve voorschoolse opvang een positieve invloed heeft op de verdere schoolcarrière. 38Volt speelt hier op in.

38Volt (PACE) is aanvullend aan reeds bestaande initiatieven, beantwoordt aan een duidelijke nood, kent sterke samenwerkingsverbanden en boekt resultaat op korte termijn. Er wordt aan opwaartse sociale mobiliteit wordt gewerkt door een huislijk kader aan te bieden waar empowerment, participatie en samenwerken met andere partners centraal staan. En integraal werken rond een gezin centraal staat. 38Volt is en blijft ook experimenteren en reikt een aanpak aan en een kijk op de rol van kinderopvang bij gezinnen in armoede. 38Volt zal dan ook de dialoog aangaan met de bestaande kinderopvanginitiatieven in Mechelen.

Vanuit de ervaring van 38Volt zorgen we dan ook binnen de Mechelse kinderopvang voor een sterke en brede ondersteuning en een groei omgeving bij signalen van armoede. Dit werkt preventief en geeft de initiatieven broodnodige ondersteuning en waardering.

Werf 7. Geen zorgen om een woning

Thuisloosheid, dat gaat van echte dakloosheid over een onzekere of onaangepaste woonst tot het tijdelijk kunnen of moeten verblijven in een opvangsituatie, blijft één van de meest ontwrichtende situaties voor een gezin in armoede. Zeker voor kinderen die dan veiligheid missen en buiten een goed huis ook zelden, en even belangrijk, een thuis vinden.

Actie 17. We werken toe naar een aansluitende aanpak van thuisloosheid

Dat kinderen in thuisloosheid geraken, zou niet mogen. Maar jammer genoeg is dat wel een feit voor sommigen. Het speerpunt kinderarmoede dwingt ons om het hele probleem grondig te bekijken met de formele en informele oplossingen die er nu zijn in Mechelen. Ook en zeker binnen het kader van geestelijke gezondheid en voor die kinderen in Mechelen die in een onzeker statuut leven. Iemand huisvesten is kwestie van humaan handelen. Niemand zou op straat moeten belanden. We betrekken dus alle relevante spelers om toe te werken naar zo goed en zo snel mogelijke oplossingen en naar preventieve antwoorden. Van acute opvang tot nazorg. De acute 24u/24u opvang en de winteropvang worden bestendig binnen een begeleiding van deze gezinnen.

Actie 18. We creëren een spoedprocedure voor herhuisvesting van kwetsbare gezinnen.

We creëren een spoedprocedure voor herhuisvesting van kwetsbare gezinnen. Hiervoor richten we een aantal extra crisiswoningen in waar we gezinnen op zeer korte termijn in herhuisvesten. De eerste zorg is een dak boven het hoofd. We werken hiervoor nauw samen met Woonpunt Mechelen. We streven naar 50 doorstroom- en crisiswoningen.

Actie 19. Via Housing First zorgen we voor een extra aanbod aan doorstroomwoningen

We huren een aantal appartementen van Woonpunt in met tijdelijke contracten van één jaar. Die verhuren we verder aan mensen die kampen met chronische dak- of thuisloosheid en kwetsbaarheid op diverse domeinen. Binnen de afdeling sociale zaken is een medewerker met een grote ervaring met deze doelgroep halftijds vrijgesteld om vanuit presentie en nabijheid deze mensen bij te staan.

Actie 20. We realiseren bijkomende sociale woningen via Woonpunt en het Sociaal Verhuurkantoor

Via het Sociaal Verhuurkantoor (SVK) creëren we zo'n 400 bijkomende huurwoningen. Vanaf december 2019 zal er een druppelsgewijze toestroom van appartementen met 1 of 2 slaapkamers bij het SVK starten. Om dit in goede banen te leiden en de leefbaarheid te waarborgen, maken we werk van een aangepast toewijzingsreglement. Via Woonpunt Mechelen realiseren we tegen het einde van de planningsperiode 200 extra sociale woningen en minstens 600 vernieuwde sociale woningen.

Actie 21. We zetten volop in op kwaliteitsvol wonen

Kwetsbare gezinnen zijn ook het kwetsbaarst op de huizenmarkt. Ondanks vele goede initiatieven zijn er ook in Mechelen andere situaties gekend waarbij gezinnen in zeer erbarmelijke omstandigheden wonen. Eén van de problemen is de beperkte mate van belangenbehartiging. Kwetsbare gezinnen hebben of zelf niet de middelen of niet het netwerk dat hen daarin kan ondersteunen. Vanuit de stad gaan we actief die rol opnemen. We hechten veel belang aan kwalitatief wonen. We ondersteunen huurders, maar ook de verhuurders met alle mogelijke beschikbare instrumenten.

Actie 22. We pakken discriminatie op de private huurmarkt aan.

We onderzoeken of er sprake is van discriminatie op de private huurmarkt in Mechelen. We vertalen de onderzoeksresultaten naar concrete acties in 2020.

Werk 8. Een gezonde geest in een gezond lichaam

Actie 23. We geven toegang tot gezonde en verse voeding aan gezinnen in armoede

We starten het voedseldistributieplatform Foodsavers Mechelen. Prioriteit gaat uit naar het verdelen van gezonde en verse voeding vanuit voedseloverschotten bij gezinnen in armoede. Er ligt een groot aanbod fruit en groenten te wachten om centraal en doeltreffend op te halen en te verdelen naar allerlei initiatieven en naar de Mechelse voedselhulp. Dit zal die initiatieven ook logistiek verlichten en moet een groter en meer divers aanbod garanderen. Hiervoor zoeken we samen met alle mogelijke spelers en binnen vindplaatsgerichte initiatieven naar een snelle en vernieuwende verdeling van voedsel en naar een aangepaste sociale kruidenier. Dit is niet voldoende als er hierbinnen geen sociale voedselstrategie ontwikkeld wordt om gezinnen in armoede mee te nemen. Dit vanuit sterke gezondheidsvaardigheden rond het belang van gezond, gevarieerd en budgetvriendelijk koken en eten. Hiervoor zoeken we partnerschap met vormingsinitiatieven, welzijnspartners

en Mechelse partners rond gezondheid en voeding. Waar mensen voedselhulp krijgen, is er ook een sterke mogelijkheid om aan outreach te doen.

Actie 24. We maken gezondheidszorg toegankelijker

Gezondheid blijft een belangrijke basis in ieders leven. Binnen kinderarmoede vragen we de huisarts om een basispartner te zijn bij de gezondheidsondersteuning van gezinnen in armoede. We gaan verder inzetten op het verhogen van de gezondheidsvaardigheden van die gezinnen. Zodat ze sterker en mondiger staan als patiënt en ouder. Zodat ze veel beter weten hoe ze de gezondheid en de ontwikkeling van hun kind kunnen ontwikkelen. Zodat ze hun weg beter weten binnen de gezondheidszorg. We doen dit binnen buurten en op een praktische en laagdrempelige manier vanuit de vragen en noden in de buurt. Dit is ook tweerichtingsverkeer, we brengen gezondheidswerkers binnen de buurt mee aan boord zodat zij ook leren over toegankelijke zorg en hoe ze hun zorg veel begrijpelijker en gelijkwaardiger kunnen houden. Tandzorg krijgt bijzondere aandacht.

Actie 25. We creëren een sterk samenwerkingsverband rond geestelijke gezondheidszorg

We versterken de samenwerking met de sector geestelijke gezondheidszorg en naar enthousiaste psychologen die zich laagdrempelig engageren voor gezinnen in armoede. We betrekken het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg nog sterker en het expertisecentrum Solentra. Solentra biedt zeer gespecialiseerde ethnotherapeutische hulpverlening voor nieuwkomers met onder andere trauma aan gezinnen en kinderen die met posttraumatische stressstoornissen kampen.

Werk 9: Kinderen doen spelen en leren

Actie 26. Taalvaardigheids-onderwijs – Aandacht voor taalontwikkeling

We onderzoeken een nieuwe samenwerking met Centrum Taal en Onderwijs (KULeuven)/Steunpunt Leren en Diversiteit (UGent) om zo nieuwe schooltrajecten op te starten. Uit recent onderzoek blijkt dat kwaliteitsvolle interacties in de kleuterschool onmisbaar zijn voor taalontwikkeling. Goede gespreksvaardigheden van leerkrachten, vooral in klassen met anderstalige kinderen uit kansarme gezinnen, zijn daarbij een absolute prioriteit. In het werken rond meertaligheid ligt nog veel potentieel in scholen. Deze actie werken we in nauw overleg uit met de verschillende onderwijspartners.

Actie 27. We creëren een speel- en leeswerking voor zwangere ouders

We creëren een speel- en leeswerking voor zwangere ouders zodat zij nog voor de geboorte aandacht hebben voor het belang van spelen en lezen. We bereiden ouders voor op een

goede start van de verdere ontwikkeling van hun baby. We werken hieraan op verschillende vlakken. Op materieel vlak voorzien we van voldoende leeftijdsadequaat en stimulerend speelgoed voor de zwangere gezinnen. We maken ook een prikkelende speel- en leeswinkel waaruit gezinnen kunnen kiezen. Die winkel gaat ook op verplaatsing. Eigen keuze is belangrijk zodat ouders echt gemotiveerd zijn. Op inhoudelijk vlak zetten we een pedagogische werking op waarbij zwangere ouders al tijdens de zwangerschap in contact komen met het belang van stimulatie op jonge leeftijd. Vaak gaat het immers gewoon om niet-weten. Mensen willen echt wel het beste voor hun kind.

Actie 28. We versterken de vrijetijds- en cultuurparticipatie van kwetsbare gezinnen

Het lokaal netwerk van vrijetijds- en cultuurparticipatie gaat een nieuwe erkenningsperiode in vanaf 2020. Binnen dit netwerk blijft de aandacht gaan naar meer toegang tot vrije tijd en cultuur voor gezinnen en kinderen in armoede. De UiTpas blijft daarin een belangrijk instrument.

Het lokaal netwerk wordt wel omgeturnd tot een laboratorium – operationeel netwerk met mensen van op het terrein. Het Lokaal Netwerk moet meer samenwerking in functie van activiteiten, intervisie, toegankelijkheid en toeleiding brengen maar vooral mensen bij mekaar brengen die kinderen en ouders toeleiden naar leuke, leerrijke activiteiten, die inbreken op vrije tijdsinitiatieven en die inclusie, cohesie en ontplooiing bevorderen.

Werk 10. Kinderarmoede bestrijden in samenwerking en dialoog

Actie 29. We zetten het participatieproces “Samen tegen Armoede” verder

Uit de participatiemomenten waarin we in dialoog gingen met organisaties, mensen in armoede en Mechelaars, bleek sterk de vraag naar stad Mechelen om kansen op ontmoeting, uitwisseling en verbinding te maken. En ook de vraag naar handvatten, naar leermomenten. Daarnaast vraagt men duidelijk om slimme netwerken op touw te zetten of te ondersteunen.

Leren wil ook zeggen dat de vraag blijft naar informatie en toe te groeien naar gedeelde engagementen. Naar een grondhouding bij het samenwerken rond kinderarmoede. Het participatieproces is dus nog niet af maar gaat samen met de ontwikkeling van onze lokale kinderarmoede aanpak. De komende maanden en jaren zal die participatie mee verder vorm geven. Ze zal nieuwe kansen brengen of insteken waar we nog niets van vermoeden.

We voorzien volgende zaken:

- Ontsluiten van informatie (sociale kaart, welzijnswandelingen, handige themafiches rechtenontsluiting en sociale kaart, nieuwsbrief sociaal beleid, vorming en infosessies).

- Ontwikkelen van instrumenten armoededetectie voor partners (signalenkaart, armoedesensitiviteit...).
- Ontmoetings- en lerende netwerkmomenten (gericht, bruikbaar en relevant).
- Kleine dialoog- inspraak- en uitwisselingsmomenten.
- Participatie van de doelgroep en ervaringsdeskundigen.
- Initiëren van netwerken, expertise delen en samenwerkingsmodellen.
- Het blijven betrekken en informeren van geëngageerde en geïnteresseerde Mechelaars en sensibilisatie voor wie kinderarmoede een blinde vlek is.

Actie 30. Er komt een vernieuwend subsidiekader welzijn en kansarmoede

We gaan door een nieuw subsidiekader de lokale verenigingen en organisaties uitnodigen om mee te werken vanuit goede ideeën en projecten aan ons lokaal welzijns- en armoedebeleid. We willen zo ook beter tegemoet komen aan de sturende rol van het lokaal bestuur op vlak van kinderarmoede en sociaal beleid en door dit nieuwe systeem de kans bieden aan nieuwe of andere initiatieven om een subsidie aanvraag in te dienen. Frisse ideeën en experimenten zijn welkom. Dit kader biedt meer ruimte tot een gerichte samenwerking en onderlinge samenwerkingsvoordelen binnen een duidelijk speelveld. Het kader geeft ook de kans om een sterker flankerend armoedebeleid te maken met partners die hiertoe meer ervaren zijn of soepeler kunnen werken.

Door dit subsidiekader komt er een sterkere vorm van sociaal beleid en van sociale clausule. Het is helemaal niet de bedoeling om huidige gesubsidieerde partners de kans te ontnemen op verdere financiering. Het wordt wel een nieuwe manier van het aanvragen van financiering waarbinnen Mechelse initiatieven en organisaties hun ideeën bespreekbaar kunnen maken binnen een meer duidelijk inhoudelijk kader en binnen de financiële ruimte die er nu eenmaal is.

Het subsidiekader heeft 3 luiken:

- Luik 1: Een basissubsidie
- Luik 2: Een werkingssubsidie die de basissubsidie kan aanvullen dat vertrekt vanuit dragende principes van het lokale armoede- en welzijnsbeleid. Kinderarmoede weegt sterk door in dit kader.
- Luik 3: Een projectsubsidie die elk jaar een thema naar voor schuift en waarop Mechelse vzw's, feitelijke verenigingen en andere initiatieven kunnen intekenen om rond dit thema projectmatig te werken. Hier zijn thema's die aansluiten bij de kinderarmoede krachtlijnen bepalend.

Voor stad Mechelen zijn er ook een aantal belangrijke en noodzakelijke diensten en taken die uitgevoerd worden door partners. Deze sluiten aan bij kerntaken van de stad of bij lokale diensten die beantwoorden aan een reële nood en deel uitmaken van het algemeen belang. Het spreekt vanzelf dat de organisaties die gefinancierd worden vanuit uitbesteed beleid niet

intekenen op het subsidiereglement, uitgezonderd de projectsubsidie. Het subsidiekader zal leiden tot een jaarlijkse subsidieoproep. Afdeling sociaal beleid zal de indieners adviseren en ondersteunen bij het indienen van een dossier.

Actie 31. We bouwen steunrelaties met kwetsbare gezinnen verder uit

Gezinnen die in armoede leven hebben vaak een zwak of haast geen sociaal netwerk. Zo een netwerk en een sociale steun kan hen nochtans helpen om hen te dragen, om eens buiten de officiële hulpverlening een luisterend oor te vinden, een helpende hand. Niet uit medelijden maar gewoon iemand om wat van te leren en om mee te delen. En dat is wederzijds, leren en delen is iets van beide kanten of partners.

De instrumenten om Mechelaars te betrekken zijn er: Mechelen Makers, het BEN – buurtengagementsnetwerk, het komende stedelijke vrijwilligerskader en – beleid, ouderen die zich willen engageren in een leeftijdsvriendelijke stad, de buurten in ontwikkeling.... We kunnen dit alles aangrijpen om sterke steunrelaties binnen kinderarmoede te zoeken en uit te bouwen, samen met onze armoedepartners en het Huis van het Kind. Een sterk vrijwilligersweefsel gecombineerd met sociaal werkers versterkt het sociaal kapitaal van maatschappelijk kwetsbaren en gezinnen in armoede. Sociaal kapitaal is onontbeerlijk om de kansen op sociale mobiliteit te verhogen.

We benadrukken de positieve punten van vermaatschappelijking van zorg en hulp. Goed opgeleide en gecoachte vrijwilligers nemen steeds meer toe en nemen belang in. Zo kunnen bijvoorbeeld actieve senioren hun ervaring en kennis inzetten voor de jongere generaties. Voorwaarde is wel dat deze vrijwilligers erkend worden als volwaardige partner met een eigen rol en expertise. Dat ze mee eigenaar zijn van projecten. Als stad kunnen we met onze partners de nodige ondersteuning en vorming bieden, kwaliteit en deontologie garanderen.

Actie 32. We werken aan partnerschap met ouders en met bijzondere aandacht voor warme overgangen

De stad zet al verschillende jaren in op ouderbetrokkenheid. We proberen dit meer en meer te herbenoemen als 'werken aan een partnerschap met ouders'. De verantwoordelijkheid wordt daardoor opnieuw gedeeld. Dit partnerschap verloopt bij heel wat ouders op een natuurlijke manier. Een partnerschap vinden met maatschappelijk kwetsbare ouders is voor heel scholen echter wel een grote zoektocht. De kloof tussen de schoolwereld en de thuiswereld van deze gezinnen is groot. Daarom zetten we in op projecten die deze kloof actief verkleinen, die partnerschap realiseren en die scholen armoede- en cultuursensitiever maken. Eén van de thema's die in dit kader wellicht in iedere school aan de orde zullen zijn, is het communiceren met kwetsbare ouders.

Overgangsmomenten vragen extra aandacht en bieden vaak ook mooie kansen om in een goede verstandhouding met ouders van start te gaan. We maken daarom werk van warme

overgangen. Bij kennismaking met de nieuwe school (bijvoorbeeld bij instap kleuter en overstap naar secundair) is een warm onthaal en sterk inschrijvingsbeleid met een oog voor armoededetectie ontzettend belangrijk. Dat wekt vertrouwen, werkt zo drempels weg en biedt veel info. Het biedt ook veel kansen om ouders meteen mee te nemen in je schoolverhaal.

Een warme overgang biedt natuurlijk ook aan de leerling zelf veel meer kansen. Als de school samen met de ouders actief inzet op een warm onthaal van iedereen, zullen we ook acties voor leerlingen moeten houden.

Via SOS ouderbetrokkenheid bieden we ondersteuning aan secundaire scholen. Het gaat om begeleidings- en leertrajecten voor leerkrachten om te komen tot visie, gedragenheid door de scholen en een concreet actieplan: dit leertraject wil ook bruggen bouwen met moeilijk bereikbare ouders en om tot een partnerschap met ouders te komen. Ten eerste instantie zetten we sterk in op een cultuursensitieve aanpak en zien of verbreding voor hen mogelijk is. De nood aan ondersteuning is in secundair onderwijs groot maar ook wat diffuus, want geen allerhoogste prioriteit. Het wordt dus zoeken naar antwoorden en juiste tussenkomsten.

Actie 33. We hervormen het KAN naar KAN+

Met het beleidsspeerpunt kinderarmoede hebben we nood aan een klankbord. Een vrijplaats waar kinderarmoede en het plan constructief kritisch bekeken wordt, waar onze instrumenten en keuzes getoetst worden aan de ervaring van de doelgroep, zijn vertegenwoordigers en aan die partners die mee de puzzel maken.

Het Mechelse Kansarmoedenetwerk (het vroegere het armoede overleg, nu dus KAN) is het initiatief van de Mechelse armoedeorganisaties en enkele welzijnsdiensten met als doel in dialoog te gaan. We willen het KAN daarom omvormen tot het KAN+ waar dialoog over het beleid en elkaars werking binnen de strategie van het kinderarmoedeplan centraal komt te staan. Ook gezinnen in armoede en kinderen zelf zouden een plaats moeten krijgen in het KAN+. In essentie is het KAN+ de eigenlijke invoering van een kinderarmoede- (en kansarmoede)toets zoals in het bestuursakkoord vermeld en dit vanuit een externe expertgroep.

Dit KAN+ moet nog vorm krijgen. Deze oefening moet afgerond zijn in het voorjaar van 2020. We leggen daarbij volgende krachtlijnen al vast:

- Bij de uitrol van het plan breiden we het KAN+ uit met nieuwe partners en overlegfora.
- Het KAN+ bewaakt mee de koers van het kinderarmoedebeleid, grote stappen en beleidsinitiatieven worden aan het KAN+ voorgelegd, waarbij het beoordeelt of die binnen de strategie om kinderarmoede aan te pakken passen of eerder negatieve gevolgen zal hebben. Dit leidt tot een gefundeerd advies naar het lokale bestuur toe dat meetelt in besluitvorming.

- We verwachten van de leden van het KAN+ een sterk engagement dat de eigen agenda en doelgroep overstijgt.
- Het KAN+ heeft het mandaat en de vrijheid om thematisch samen te werken om bepaalde heel concrete problemen of “issues” te benaderen en uit te werken. Dit moeten werkgroepen zijn beperkt in de tijd en met een duidelijk einddoel.
- Het KAN+ kan en moet tenslotte andere spelers om opheldering vragen over zaken als toegankelijkheid, hun interne armoedebeleid en visie, hun verantwoordelijkheid die ze dragen. Dit verruimt ook de functie van het KAN+ om louter alle oplossingen bij het lokale bestuur te leggen. Niemand heeft de oplossing. De mogelijke oplossing heeft vele moeders en vaders.

Actie 34. We laten het kinderarmoedeplan monitoren door externe experts

Naast de kritische reflectie van het KAN+ gaan we de uitrol van het kinderarmoedeplan ook monitoren in samenwerking met wetenschappelijke experts op het vlak van armoedebestrijding. Deze externe opvolging is zinvol om vanuit een ruimere bril (buiten Mechelen) de voortgang tegen het licht te houden.

Bijlage 1. De definitie van armoede

De meest gebruikte en aanvaarde definitie in Vlaanderen is de volgende, een definitie die niet vaststaat maar onder constructie blijft. In het recente Jaarboek Armoede 2018 werd ze bovendien zo aangevuld:

*“Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan, in die mate dat men geen leven kan leiden dat voldoet aan de menselijke waardigheid. Hierdoor ontstaat een kloof met de rest van de samenleving. Deze kloof, **die in de samenleving wordt ge(re)produceerd**, kan men niet op eigen kracht overbruggen.”*

De recente toevoeging, “... kloof, die in de samenleving wordt ge(re)produceerd...” is interessant omdat ze ons allen voor onze verantwoordelijkheid plaatst. We, beleid, dienstverleners, hulpverleningsinstanties, administraties, middenveldspelers, doelgroeporganisaties..., we hebben allemaal boter op ons hoofd. Door de manier waarop we ons organiseren, door de manier waarop we naar armoede kijken, door de manier waarop we soms eerder oorzaak zijn van het probleem dan oplossing. En ze doorprijkt ook een nog steeds gangbaar beeld: dat armoede vooral en zelfs louter een individueel probleem is. Het is opmerkelijk hoe vaak dit doorklinkt: maatschappelijk, politiek, binnen sectoren, bij actoren, burgers, collega’s...

Een insteek, niet zozeer een definitie, die de laatste jaren het debat wereldwijd beheerst en kansarmoede anders belicht, is de schaarste theorie. Schaarste geeft een verklaring voor de zogenaamde “verkeerde” keuzes van mensen in armoede. Vanuit wat armoede in feite is: permanente stress. Die leidt tot angst, tot het wegvallen van een toekomstperspectief, tot onmacht omdat elk gevoel van autonomie, keuze en zelfbeschikking ontbreekt. Mensen zitten vast omwille van de vele zorgen (financieel, sociaal, socio-economisch, emotioneel...). Het oplossend vermogen van mensen, het lange termijn denken, het nemen van weloverwogen en “juiste” keuzes... dit alles vernauwt. Psychische en lichamelijke klachten nemen toe. Dit heeft niets te maken met kennis of intelligentie of karakter..., dit is ook geen waardeoordeel. Wie arm is kiest anders of kiest niet. Omdat er nu eenmaal weinig te kiezen valt. Mensen in armoede vertonen net vaak veerkracht om die voortdurende stress te dragen. Net zoals ze een innerlijke kwetsuur dragen. Ze hebben het gevoel geen deel te maken van onze samenleving. Beoordeeld en veroordeeld te worden of enkel een object te zijn van medelijden.

Schaarste is voor ieder van ons herkenbaar: bij stressmomenten, woede, onmacht, verdriet, rouw, ziekte, moeheid... wij allen blokkeren wel eens, maken gekke keuzes, hebben emoties die overlopen... Gezinnen en kinderen in armoede hebben nood aan steun, rust, ademruimte, materieel en mentaal, kortom, een basisstabiliteit zodat ze ruimte krijgen om terug perspectief te krijgen en te maken.

Bijlage 2. De indicator van deprivatie bij kinderen

Om kinderarmoede te meten, kan men kijken naar het inkomen van het gezin waarin ze geboren worden en opgroeien. Maar wat betekent dat in het dagelijkse leven van die kinderen? Om het beeld scherper te stellen ontwikkelden onderzoekers op Europees niveau een aanvullende indicator, die de specifieke deprivatie bij kinderen meet. Het gaat om de toegang tot 17 essentiële zaken:

1. Wat nieuwe kleren (geen tweedehands)
2. Twee paar passende schoenen
3. Dagelijks vers fruit en verse groenten
4. Dagelijks vlees, kip, vis of een vegetarisch equivalent
5. Boeken thuis, aangepast aan de leeftijd van het kind
6. Uitrusting voor ontspanning buitenshuis
7. Spelletjes voor binnenshuis
8. Geregeld vrijetijdsactiviteiten
9. Vieren van bijzondere gelegenheden (verjaardag...)
10. Van tijd tot tijd uitnodigen van vriendjes om te spelen en samen te eten
11. Deelnemen aan schooluitstapjes en -feesten
12. Vakantie (één week per jaar)
13. Vervangen van versleten meubels
14. Geen achterstallige betalingen
15. Behoorlijk verwarmde woning
16. Beschikken over een wagen voor privégebruik
17. Toegang tot internet

Hoe meer een kind niet scoort op deze 17, hoe groter het inkomensprobleem. En hoe groter dus de tekorten van een kind. Bij het ontbreken van minstens drie van deze 17 items, leeft een kind in armoede. Dit ligt voor Vlaanderen op 8% van de kinderen. Opmerkelijk is wel dat in Vlaanderen het aandeel gedepriveerde kinderen dat leeft in gezinnen waar niet wordt gewerkt hoger ligt dan de meeste Europese landen. Dat wil zeggen dat ons sociale vangnet niet zo goed werkt.

Deprivatie maakt ook iets duidelijk, zeg maar de olifant in de kamer, dat kinderarmoede wel degelijk ook een inkomensprobleem is en blijft. Door deprivatie kunnen we duidelijke leefomstandigheden inschatten binnen een gezin.